

“Gömrük n zar tınd n keçm li olan malların yoxlanılmasının sür tli ndirilm si, gömrük n zar tinin s m r liliyinin artırılması v h yata keçirilm müdd tinin azaldılması m qş di il gömrük orqanları t r find n istifad olunan texniki vasit l rin siyahısı v onlardan istifad Qaydaları”nın t sdiq edilm si haqqında

AZ RBAYCAN RESPUBL KASI NAZ RL R KAB NET N N Q RARI

“Az rbaycan Respublikası Gömrük M c ll sinin t sdiq edilm si haqqında” Az rbaycan Respublikası Qanununun t tbiqi bar d ” Az rbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 15 sentyabr tarixli 499 nömr li F rmanının 1.3.2-ci yarım b ndinin icrasını t min etm k m qş di il Az rbaycan Respublikasının Nazirl r Kabineti **Q RARA ALIR:**

“Gömrük n zar tınd n keçm li olan malların yoxlanılmasının sür tli ndirilm si, gömrük n zar tinin s m r liliyinin artırılması v h yata keçirilm müdd tinin azaldılması m qş di il gömrük orqanları t r find n istifad olunan texniki vasit l rin siyahısı v onlardan istifad Qaydaları” t sdiq edilsin (lav olunur).

Az rbaycan Respublikasının Ba naziri Artur Rasi-zad

Bakı h ri, 27 avqust 2012-ci il

186

**Azərbaycan Respublikası Nazirlər
Kabinetinin 2012-ci il 27 avqust tarixli
186 nömrəli qərarı ilə
təsdiq edilmişdir**

**Gömrük nəzarətindən keçmiş olan malların yoxlanılmasının
sürətləndirilməsi, gömrük nəzarətinin səmərəliliyinin artırılması və həyata
keçirilmə müddətinin azaldılması məqsədilə gömrük orqanları tərəfindən
istifadə olunan texniki vasitələrin siyahısı və onlardan istifadə**

QAYDALARI

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinin (bundan sonra - Gömrük Məcəlləsi) 65.6-cı və 85.1-ci maddələrinə uyğun olaraq hazırlanmışdır və gömrük nəzarətindən keçmiş olan malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılmasının sürətləndirilməsi, gömrük nəzarətinin səmərəliliyinin artırılması və həyata keçirilmə müddətinin azaldılması məqsədilə gömrük orqanları tərəfindən istifadə olunan texniki nəzarət vasitələrinin növlərinin siyahısını və onlardan istifadə qaydalarını müəyyənləşdirir.

1.2. Texniki nəzarət vasitələrindəndən gömrük nəzarəti altında olan malların və nəqliyyat vasitələrinin, fiziki xarakter və onların yüklərinin, müayinə edilən və müayinə olunmayan baqajların və beynəlxalq poçt göndərişlərinin yoxlanılmasının sürətləndirilməsi, sadələşdirilməsi, gömrük nəzarətinin səmərəliliyinin artırılması müddətinin azaldılması məqsədilə istifadə edilir.

1.3. Texniki nəzarət vasitələrindəndən istifadə gömrük nəzarət zonalarında və gömrük orqanları məkanlarının öz vəzifələrini yerinə yetirdiyi zaman müəyyənləşdirilən digər yerlərdə həyata keçirilir.

1.4. Gömrük orqanlarında stasionar, sərbəst (mobil), dayanacaq və portativ tipli texniki nəzarət vasitələrindəndən istifadə edilir.

1.5. Texniki nəzarət vasitələrindəndən istifadə zamanı texniki sənədlərdə göstərilmiş istismar qaydalarına məlumdür.

1.6. Texniki nəzarət vasitələrindəndən istifadə edilməsi insan həyatı və sağlamlığı üçün təhlükəli olmalı, trafik mühiti, flora və faunaya ziyan vurmamalı, mallara və nəqliyyat vasitələrinə zərər yetirməlidir.

2. Texniki nəzarət vasitələrinin növləri

2.1. Texniki n zar t vasit l ri texniki xüsusiyy t l rind n v t yinatından asılı olaraq a a ıdakı növl r bölünür:

2.1.1. **baxı -rentgen texnikası** - fiziki xsl rin l yükünün, mü ayi t olunan v mü ayi t olunmayan baqajların, malların v n qliyyat vasit l rinin, beyn l xalq poçt gönd ri l rinin yoxlanılması üçün rentgen üalarının aktivl dirilm si il obyektin daxili qurulu u v içind ki yaların t sviri bar d m lumat alınmanı t min edir. Qeyd olunan avadanlıqlar üzvi v qeyri-üzvi materialların bölünm si sasında yoxlanılan obyekt l rin traflı t svirini verir;

2.1.2. **yoxlama baxı sistemi** - gömrük s rh d buraxılı m nt q l rind n keç n malların v n qliyyat vasit l rinin (avtomobil v d mir yollarında, el c d gömrük orqanlarının mü yy n etdiyi dig r yerl rd) yoxlanılması m qs di il skanla dırma m liyyatı sasında n zar t ekranında obyekt l rin t svirin n zar t etm k üçün onların konturları, yaların görüntü l ri, daxili qurulu u v t sviri bar d m lumat alınmasını t min edir;

2.1.3. **bölün n v radioaktiv materialların mü yy n edilm si m qs di il gömrük n zar ti t tbiq edil rk n istifad olunan texniki n zar t vasit l ri** - radioaktiv kimy vi elementl rin v radioaktiv izotopların mü yy n edilm sini, lokalla dırılmasını, onların k miyy t v keyfiyy t göst ricil rinin, habel aktivliyinin mü yy n edilm sini t min edir;

2.1.4. **axtarı texniki n zar t vasit l ri** - gömrük n zar ti h yata keçiril rk n fiziki xsl rin l yükün , mü ayi t olunan v mü ayi t olunmayan baqajlara, beyn l xalq poçt gönd ri l rin , malların v n qliyyat vasit l rinin daxilin , giri i ç tin olan yerl r baxı keçirilm sini t min edir;

2.1.5. **eynil dirm texniki n zar t vasit l ri** - gömrük n zar ti h yata keçiril rk n fiziki xsl rin l yükünün, mü ayi t olunan v mü ayi t olunmayan baqajların, malların v n qliyyat vasit l rinin, beyn l xalq poçt gönd ri l rinin, o cüml d n onlara aid s n dl rin eynil dirm t dbirl rinin h yata keçirilm sini t min edir;

2.1.6. **audio v video m lumat da ıyıcıları üzr texniki n zar t vasit l ri** - gömrük i i sah sind qanun pozuntularının a kar edilm si zamanı qada an olunmu m lumatların silinm sini, eyni zamanda foto-kinoplyonkalara, slaydlara, USB v dig r yadda qur ularına baxılmasını t min edir. Gömrük M c ll si il mü yy n olunmu hallarda foto, kino v video ç kili l rd n v ya dig r yazan texniki vasit l rd n n zar t m qs di il istifad edildikd , h min materiallar gömrük n zar tinin h yata keçirilm si üzr h r k tl rin icraatı zamanı t rtib edil n protokola lav olunur;

2.1.7. **vizual texniki n zar t vasit l ri** - gömrük n zar ti aparılan obyekt l rin mü ahid sini, hadis l rin, faktların v t svirl rin qeyd alınmasını t min edir;

2.1.8. **operativ rabit üzr texniki n zar t vasit l ri** - gömrük orqanlarının və zifli xsl ri t r find n gömrük n zar ti prosesinin operativ idar çiliyinin t kil edilm sini v m lumatların ötürülm sini t min edir;

2.1.9. **qlobal mövqet yinetm sistemi (GPS)** - Yer kür sinin naviqasiya sistemi sasında elektron x rit üz rind hava raitind n asılı olmayaraq obyektin yerl diyi co rafi koordinatların, vaxtın v m saf nin mü yy n edilm sini t min edir;

2.1.10. **gömrük t minatının atributlarının vurulması vasit l ri** - malların v n qliyyat vasit l rinin gömrük orqanları t r find n eynil dirilm sini v onların icaz si olmadan açılmasının qar ısının alınmasını t min edir.

3. Gömrük n zar ti zamanı texniki n zar t vasit l rind n istifad qaydaları

3.1. Baxı -rentgen texnikası gömrük s rh dind n keçiril n malların v n qliyyat vasit l rinin növünd n, texnologiyanın t tbiq edildiyi sah d n v raitd n asılı olaraq a a ıdakılardan ibar tdir:

3.1.1. fiziki xsl rin l yükünün v baqajlarının yoxlanılması üçün stasionar baxı -rentgen texnikası;

3.1.2. fiziki xsl rin l yükünün v baqajlarının yoxlanılması üçün s yyar baxı -rentgen texnikası;

3.1.3. malların yoxlanılması üçün stasionar baxı -rentgen texnikası;

3.1.4. beyn lخالق poçt gönd ri l rinin yoxlanılması üçün stasionar baxı -rentgen texnikası;

3.1.5. s yyar baxı -rentgen texnikası;

3.1.6. da iman baxı -rentgen texnikası.

3.2. Baxı -rentgen texnikası gömrük n zar ti t tbiq edil rk n a a ıdakı m qs dl r üçün n z rd tutulur:

3.2.1. obyektin daxilind olan yaların aid oldu u qrup, növ, tip v sinifl rin mü yy n edilm si;

3.2.2. yoxlanılan obyekt d gizli saxlanc yerl rinin lam tl rinin a kar edilm si;

3.2.3. gömrük s rh d buraxılı m nt q l rind n Azərbaycan Respublikasının razisin g tirilm si v bu razid n aparılması qada an edil n malların v yaların a kar edilm si.

3.3. Baxı -rentgen texnikasından aeroportlarda, d niz v d miryol va zallarında, avtomobil yollarında yerl n gömrük s rh d buraxılı m nt q l rinin s rni in zallarında, anbarlarda, ba lı yük meydançalarında,

poçtamlarda və xüsusi olaraq tikilmiş gömrük baxı terminallarında istifadə olunur.

3.4. Yoxlama baxı sistemləri gömrük sərhədindən keçən iriqabaritli malların və nəqliyyat vasitələrinin növündən, texnologiyanın tətbiq edildiyi sahədən və rəitdən asılı olaraq aşağıdakılardan ibarətdir:

3.4.1. malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılması üçün stasionar tipli yoxlama baxı sistemi;

3.4.2. malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılması üçün sərbəst tipli yoxlama baxı sistemi;

3.4.3. malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılması üçün dayanacaq tipli yoxlama baxı sistemi;

3.4.4. dəniz yolu və qonların yoxlanılması üçün yoxlama baxı sistemi.

3.5. Yoxlama baxı sistemləri gömrük sərhədindən keçən malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılmasında aşağıdakı məqsədlər istifadə edilir:

3.5.1. gizli saxlanma yerlərinin aşkar edilməsi;

3.5.2. mal-müayinə təsnifatı zamanı eyniləndirilmənin həyata keçirilməsi;

3.5.3. gömrük razisinin gətirilməsi və bu razidən aparılması qadağan olunmuş malların və qanunvericiliyin tələbləri pozulmaqla keçirilən malların və yolların aşkar edilməsi.

3.6. Bölünən və radioaktiv materialların müəyyənləndirilməsi məqsədilə gömrük nəzarətində istifadə olunan texniki nəzarət vasitələri aşağıdakılardır:

3.6.1. stasionar radiasiya nəzarət sistemləri;

3.6.2. radiometr-spektrometrləri;

3.6.3. qamma-spektrometrləri;

3.6.4. radiasiya peyjerləri;

3.6.5. radiasiya dozimetrləri.

3.7. Bölünən və radioaktiv materiallar üzərində gömrük nəzarətinin aparılması aşağıdakı mərhələlərə bölünür:

3.7.1. ilkin radiasiya nəzarəti;

3.7.2. lav radiasiya nəzarəti;

3.7.3. trafik radiasiya müayinəsi;

3.7.4. ekspertiza.

3.8. İkinci radiasiya nəzarəti gömrük orqanları tərəfindən malların və nəqliyyat vasitələri, fiziki xüsusi yükləri, müayinə olunan və müayinə olunmayan baqajlar və poçt göndərişləri gömrük nəzarət zonasına daxil olarkən, ionlaşdırma üsünün normadan artıq səviyyəsinin aşkarlanması, eləcə də onların

ümumi axından çıxarılması məqsədi ilə həyata keçirilir. İkinci radiasiya nəzarəti zamanı stasionar və daşıyan radiasiya nəzarəti vasitələri istifadə olunur.

3.9. İonlaşdırıcı radiasiya nəzarəti daşıyan radiasiya nəzarəti cihazları (dozimetrlər, radiometrlər, radiometr-spektrometrlər) ilə ilkin radiasiya nəzarətinin təhlilində avadanlığın həyati əhəmiyyətli signalı verməsinin təsdiqlənməsi, normadan artıq olan ionlaşdırıcı üsünün ölçülməsi və lokallaşdırılması məqsədi ilə aparılır. Normadan artıq olan ionlaşdırıcı üsümləndirən obyektin təhlükəsiz məsafəyə uzaqlaşdırılması və gömrük məhdətlərinin və digər xüsusiyyətlərin obyektin yanında olma müddətləri məhdudlaşdırılmalıdır. Hər bir obyektin yanına radiasiya təhlükəsizliyi təmin edən qoyulmalıdır.

3.10. Trafiq radiasiya müayinəsinin aparılması üçün spektrometrik avadanlıqlardan (radiometr-spektrometr, qamma-spektrometr) istifadə olunur, bölünən və radioaktiv materialların ilkin eyniləndirilməsi və maksimum lokallaşdırılmasına imkan yaradır.

3.11. Radioaktiv materialların ekspertizası gömrük orqanlarının müraciəti zamanı müvafiq orqanlar tərəfindən həyata keçirilir.

3.12. Axtarış texnikası nəzarəti vasitələri arasında aşağıdakılar aid edilir:

3.12.1. metal detektorları - gömrük sərhəddə buraxılma nəqliyyat vasitələri keçməsi fiziki xüsusiyyətləri, onların yüklərində və baqajlarında gizlədilmiş istənilən formalı və istiqamətli metal yataqların aşkar olunması üçün istifadə olunan stasionar, daşıyan və portativ elektron cihazlar;

3.12.2. baxış güzgüləri - nəqliyyat vasitələrinin çətin aşkar olunan yerlərin baxış keçirmək üçün istifadə olunan müxtəlif ölçüldə və formalarda dəyişən güzgüli təchiz edilmiş teleskopik tutacaqlar və yataqların götürülməsi üçün xüsusi qarmaqlar dəsti;

3.12.3. nəzarət upları - müxtəlif yerlərdə (yumru və karton qablaşdırılmalarda, nəqliyyat vasitələrinin oturacaq yerlərində və malların qablaşdırılması mümkün olmayan yerlərdə) gizlədilmiş malların və yataqların müəyyən edilməsi və həmin yerlərin götürülməsi üçün istifadə olunan müxtəlif diametrdə və uzunluqda olan iti uçluq metal millər;

3.12.4. endoskoplar - malların və nəqliyyat vasitələrinin, fiziki xüsusiyyətləri məxsus yüklərinin, müəyyən edilən və müəyyən olunmayan baqajların və poçt göndərişlərinin çətin aşkar olunan yerlərdə gizlədilmiş qanunsuz malların aşkar edilməsi üçün istifadə olunan avadanlıqlar;

3.12.5. buster cihazı - bəzülərdə gizlədilmiş yataqların aşkar etməyi imkan verən cihazı;

3.12.6. baxış fənəri - gömrük məhdətləri tərəfindən keçmə vaxtı və ya azıqlandırılmış yerlərdə baxış keçirmək məqsədi ilə istifadə olunan cihaz;

3.12.7. al t l r d sti - gömrük m kda ları t r find n fiziki baxı zamanı malların v n qliyyat vasit l rinin, s rni inl r m xsus l yükl rinin, mü ayi t olunan v mü ayi t olunmayan baqajların v poçt gönd ri l rinin açılması üçün istifad olunan f rdi al t l r d sti;

3.12.8. termovizorlar - gömrük s rh d buraxılı m nt q l rind n keç n s rni inl rin m saf d n h rar tinin mü yy n edilm si m qs di il istifad olunan avadanlıqlar;

3.12.9. georadarlar - radioimpulslar v radiodal alar vasit sil bircinsli yükl rin daxilind gizl dilmi yaların a kar edilm si üçün istifad olunan cihazlar.

3.13. Eynil dirm texniki n zar t vasit l rin a a ıdakılar aid edilir:

3.13.1. gömrük v dig r s n dl rin, plomb v möhürl rin h qi qiliyini mü yy n ed n cihazlar - gömrük orqanlarına t qdim olunan mal-mü ayi t s n dl rinin üz rind ki m lumatların v möhürl rin, h mçinin malların üz rind ki plomb v möhürl rin h qi qiliyini yoxlayan cihazlar;

3.13.2. qiym tli da ların v metalların yarını mü yy n ed n detektorlar - qiym tli da ların v metalların yarlarının eynil dirilm si üçün qiym tli da larda üaların bölünm si v qiym tli metallarda elektrikötürücülük metodu sasında i l y n detektorlar;

3.13.3. narkotik v partlayıcı madd l ri mü yy n ed n cihazlar v ekspress test d stl ri - narkotik v partlayıcı madd l rin yoxlanılması, narkotik v partlayıcı madd l rin buxarının v mikrohiss l rinin analizi üçün detektorlar;

3.13.4. rentgenoflüressent cihazlar - b rk, maye v ya toz halında olan madd l rin t hlili üçün rentgenflüressent analizatorlar;

3.13.5. t r zil r - madd l rin kütl sini mü yy n ed n cazib qüvv sin saslanan cihazlar;

3.13.6. x tke l r, ruletkalar v tangenp rgarlar - malların v yükl rin h nd si ölçül rini mü yy n ed n cihazlar;

3.13.7. banknotların yoxlanılması v hesablanması üçün cihazlar - pul ni anlarının h qi qiliyini v mi qdarını yoxlamaq üçün istifad olunan cihazlar;

3.13.8. aksiz markalarının h qi qiliyini mü yy n ed n cihazlar - mal üz rin vurulmu aksiz ni anlarının h qi qiliyinin yoxlanılması v eynil dirilm si üçün istifad olunan cihazlar;

3.13.9. n qliyyat vasit l rinin ni anlarının eynil dirilm sini h yata keçir n cihazlar - n qliyyat vasit l rin m xsus assi, ban v müh rrik nömr l rinin h qi qiliyini yoxlayan cihazlar;

3.13.10. a ac növl rinin eynil dirilm sini h yata keçir n cihazlar - a ac növl rini, onun t xmini ya ını mü yy n ed n cihazlar;

3.13.11. qaz analizatorları - ozonda ıdıcı v soyuducu reagentlərin v dig r qazların t yini üçün ekspress analizatorlar;

3.13.12. qida m hsullarının t hlük sizliyinin yoxlanılması üçün ekspress cihazlar v testlər - qida v yem m qsd il istifad olunan duzun t rkibind yodun miqdarının, qida m hsullarında genetik d yi dirilm i orqanizml rin v onlarda kanserogen v t hlük li madd olan aflotoksin v mikrotoksinlərin t yin edilm si üçün ekspress cihazlar v testlər;

3.13.13. toksik v z h rli madd l rin axtarı ı üzr texniki vasit l r - toksik v z h rli madd t rkibli yükl rin t rkibinin yoxlanılması üçün texniki vasit l r.

3.14. Audio v video m lumat da ıyıcıları üzr texniki n zar t vasit l rin a a ıda göst ril n avadanlıqlar aid edilir:

3.14.1. fotoaparatlar;

3.14.2. videokameralar;

3.14.3. videomaqnitofonlar;

3.14.4. diktofonlar;

3.14.5. maqnitofonlar;

3.14.6. USB v dig r yadda qur uları;

3.14.7. bütün yazı v format sistemlərinin pleyerləri;

3.14.8. telemonitorlar;

3.14.9. diaproyektorlar;

3.14.10. DVD-l r;

3.14.11. xüsusi kompyuter n zar t sistemləri.

3.15. Vizual texniki n zar t vasit l rin a a ıdakılar aid edilir:

3.15.1. videon zar t sistemləri;

3.15.2. binokllar;

3.15.3. gec mü ahid cihazları;

3.15.4. gec mü ahid sistemləri;

3.15.5. lupalar.

3.16. Operativ rabit texniki vasit l rind n gömrük orqanları t r find n operativ laq nin yaradılması üçün istifad olunur. Gömrük orqanlarında mü yy n olunmuş dal alarda il y n laq radiovasit l rind n istifad edilir. Onlar da inan, s yyar v stasionar vasit l rd n ibar tdir.

3.17. Qlobal mövqet yinetm sistemində n (GPS-d n) Azərbaycan Respublikasının gömrük razisində iki gömrük orqanı arasında da inan malların v n qlıyyat vasit l rinin mü yy n olunmuş mar rut v müdd tlr rzind t yinatı üzr çatdırılmasına n zar t olunması üçün istifad olunur.

3.18. Gömrük tminatının atributlarının vurulması vasitilrin a a idakılar aid edilir :

- 3.18.1. plomblayıcılar;
- 3.18.2. plomblar v m ftill r;
- 3.18.3. möhürl r;
- 3.18.4. tamplar;
- 3.18.5. markalar;
- 3.18.6. stikerl r.

3.19. Gömrük tminatının atributlarının vurulması vasitilrind n mallara, konteynerl r , vaqonlara, ç nl r , n qliyyat vasitilrin v dig r taralara tminat atributları vurulduqdan sonra onlara icaz olmadan müdaxil nin qar ısının alınması üçün istifad olunur. Vurulmu gömrük tminatı bar d m lumat mal-mü ayi t s n dl rind qeyd edilir.

3.20. Gömrük n zar tind n keçm li olan malların v n qliyyat vasitilrinin yoxlanılmasının sür tli ndirilm si, gömrük n zar tinin s m r liliyinin artırılması v h yata keçirilm müdd tinin azaldılması m qş di il z rur t oldu u hallarda, gömrük orqanları t r find n xüsusi t lim keçmi xidm ti itl rd n d istifad olunur.